

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

ARTI
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
TƏHSİL İNSTİTUTU

Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması prosesinin test mərhələsinin qiymətləndirmə çərçivəsi

www.arti.edu.az

Azərbaycan dili və ədəbiyyat

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxu	8
Yazı	3
Dil qaydaları	19
Ədəbiyyat və həyat həqiqətləri	20

Oxu

Mətn üzrə fəaliyyətlər

- Mətnin xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi
- Mətnin tərkib hissələrinin (giriş, əsas hissə, nəticə) müəyyən edilməsi
- Kontekstə əsasən söz və ifadələrin mənasının müəyyən edilməsi
- Mətnin üslubuna görə fərqləndirilməsi
- Mətnin üslub və struktur xüsusiyyətlərinə görə təhlil edilməsi
- Mövzu və ideyanın müəyyən edilməsi
- Səbəb-nəticə əlaqələrinin müəyyən edilməsi
- Mətnədə problemin müəyyən edilməsi
- Mətn tiplərinin (nəqli, təsviri, mühakimə) müəyyən edilməsi
- Obrazların səciyyələndirilməsi

Yazı

- Durğu işarələrinin işlənmə qaydası
- Plan tərtib edilməsi
- Əməli yazılar (ərizə, tərcümeyi-hal, akt, məktub və s.)
- Ədəbi dilin normalarının (nitq mədəniyyətinin) yoxlanılması
- Ədəbi dilin üslublarının yoxlanması

Dil qaydaları

Fonetika

- Saitlərin, samitlərin yazılışı və tələffüzü
- Sözüün hərflər və səs tərkibi
- Ahəng qanunu
- Heca
- Vurğu
- Fonetik təhlil

Leksika

- Sözüün leksik və qrammatik mənası
- Sözüün həqiqi və məcazi mənası
- Çoxmənalı sözlər
- Omonimlər
- Sinonimlər
- Antonimlər
- Frazoloji birləşmələr
- Terminlər
- Leksik təhlil

Söz yaradıcılığı

- Kök və şəkilçi
- Sözüün quruluşca növləri (Bütün nitq hissələrini əhatə edir)
- Mürəkkəb sözlərin yaranma yolları və orfoqrafiyası

- Sözü başlanğıc forması
- Sözü tərkibinə görə təhlili

Morfologiya

Əsas nitq hissələri:

- **İsim.** İsm quruluşca növləri. İsm qrammatik kateqoriyaları: hal, mənsubiyyət, şəxs (xəbərlilik), kəmiyyət. Ümumi və xüsusi isimlər. Konkret və mücərrəd isimlər. İsm atributivləşməsi. İsm sintaktik vəzifələri.
- **Sifət.** Sifət quruluşca növləri. Sifətin spesifik xüsusiyyətləri: əlamət və keyfiyyət bildirməsi. Sifətin müqayisə dərəcələri. Sifətin substantivləşməsi. Sifətin sintaktik vəzifələri.
- **Say.** Say quruluşca növləri. Sayın mənaca növləri. Sayın substantivləşməsi. Sayın orfoqrafiyası. Sayın sintaktik vəzifələri.
- **Əvəzlik.** Əvəzliyin quruluşca növləri. Əvəzliyin mənaca növləri. Əvəzliyin sintaktik vəzifələri.
- **Feil.** Hərəkətin obyekt və subyekt. Feil quruluşca növləri. Təsdiq və inkar feillər. Təsirli və təsirsiz feillər. Feil qrammatik mənə növləri. Təsriflənən - şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişməsi (feil şəkilləri), təsriflənməyən feillər. Feil sintaktik vəzifələri. İdi, imiş, isə hissəciklərinin sözlərə qoşulması. Feil sintaktik vəzifəsi.
- **Zərf.** Zərf quruluşca növləri. Zərf mənaca növləri. Zərf sintaktik vəzifələri.

Köməkçi nitq hissələri:

- **Qoşma.** Qoşmanın mənaca növləri. Qoşmanın orfoqrafiyası. Qoşmalarda yerinə görə durğu işarələrinin işlənməsi. Qoşmanın sintaktik vəzifələri.
- **Bağlayıcı.** Bağlayıcının quruluşca növləri. Bağlayıcının mənaca növləri. Bağlayıcılara aid durğu işarələrinin işlənməsi. Bağlayıcının cümlədə rolu.
- **Ədat.** Ədat quruluşca növləri. Ədat mənaca növləri. Ədat orfoqrafiyası. Ədata aid durğu işarələrinin işlənməsi. Ədat cümlədə rolu.
- **Modal sözlər.** Modal sözlərin quruluşca növləri. Modal sözlərin mənaca növləri. Modal sözlərə aid durğu işarələrinin işlənməsi. Modal sözlərin cümlədə rolu.
- **Nida.** Nidanın quruluşca növləri. Nidaların

orfoqrafiyası. Nidanın cümlədə rolu.

- Yerinə görə nitq hissələrinin bir-biri ilə oxşarlığı
- Sözü morfoloji təhlili

Sintaksis

- **Söz birləşmələri.** Söz birləşmələrinin növləri. İsmi birləşmələr (təyini söz birləşmələri, təyini söz birləşmələrinə daxil olmayan ismi birləşmələr). Mürəkkəb adlar. Feili birləşmələr.
- **Sintaktik əlaqələr.** Sintaktik əlaqələrin növləri: tabelilik əlaqəsi, tabelilik əlaqələri (uzlaşma, idarə, yanaşma). Tabelilik əlaqələrinin göstəriciləri.
- **Cümlə üzvləri.** Cümlənin baş üzvləri. Mübtədə. Mübtədanın spesifik xüsusiyyətləri. Mübtədanın ifadə vasitələri. Xəbər. Xəbərin spesifik xüsusiyyətləri. Xəbərin ifadə vasitələri.
- **Cümlənin ikincidərəcəli üzvləri.** Tamamlıq. Təyin. Zərflik. İkincidərəcəli üzvlərin spesifik xüsusiyyətləri. Cümlənin ikincidərəcəli üzvlərinin ifadə vasitələri.
- **Həmcins üzvlər.** Həmcins üzvlərdə ümumiləşdirici sözlər. Ümumiləşdirici sözlərə və həmcins üzvlərə aid durğu işarələrinin işlənməsi.
- **Cümlədə söz sırası. Əlavələr. Xitab. Ara sözlər.** Əlavələr, xitab, ara sözlərə aid durğu işarələrinin işlənməsi.
- **Cümlə.** Söz-cümlə. Məqsəd və intonasiyaya görə cümlənin növləri.
- **Şəxsə görə sadə cümlənin növləri.** (Müəyyən şəxslə cümlə. Qeyri-müəyyən şəxslə cümlə. Ümumi şəxslə cümlə. Şəxssiz cümlə. Adlıq cümlə)
- **Cümlənin quruluşca növləri.** Sadə cümlə. Mürəkkəb cümlə. Mürəkkəb cümlənin növləri: tabelsiz və tabeli mürəkkəb cümlə. Tabeli mürəkkəb cümlədə budaq cümlənin növləri. Tabeli mürəkkəb cümlənin komponentlərinin əlaqələndirmə vasitələri.
- **Vasitəsiz nitq.** Vasitəsiz nitqdə durğu işarələri. Vasitəli nitq.
- **Sintaktik təhlil**
- **Yazının növləri**

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı

Əfzələddin Xaqani Şirvani. “Gənclərə nəsihət” əsəri

“Kitabi-Dədə Qorqud” eposu. “Basatın Təpəgözü öldürdüyü boy”. “Qazan bəyin oğlu Uruz bəyin dustaq olduğu boy”. “Salur Qazanın evinin yağmalandığı boy”

Nizami Gəncəvi. “Sultan Səncər və qarı” əsəri. “Yaralı bir uşağın dastanı” əsəri. “İskəndərnamə” poeması

İmadəddin Nəsimi. “Sığmazam” qəzəli. “Ağrımaz” qəzəli

Şah İsmayıl Xətayi. “Bahariyyə” (“Dəhnamə” poemasından). “Dəhnamə” poeması

Məhəmməd Füzuli. “Söz”, “Məni candan usandırdı...” qəzəli. “Leyli və Məcnun” poeması

“Koroğlu” eposu. “Düratın itməyi” qolu. “Durna teli” qolu. “Koroğlu ilə Bolu bəy” qolu. “Həməzənin Qıratı qaçırması” qolu

Molla Pənah Vaqif. “Hayıf ki, yoxdur” qoşması. “Pəri” qoşması

Abbasqulu ağa Bakıxanov. “Hikmətin fəziləti” mənzum hekayəsi

Qasım bəy Zakir. “Durnalar” qoşması. “Badi-səba, mənim dərdi-dilimi...” qoşması.

Mirzə Fətəli Axundzadə. “Hekayəti-müsyö Jordan həkimi-nəbatat və Dərviş Məstəli şah caduküniməşhur” komediyası. “Aldanmış kəvakib” povesti

Aşıq Ələsgər. “Dağlar” rədifli qoşmalar

Seyid Əzim Şirvani. “Qafqaz müsəlmanlarına xitab” şeiri. “Guş qıl...” müxəmməsi

Nəcəf bəy Vəzirov. “Müsibəti-Fəxrəddin” faciəsi

Süleyman Sani Axundov. “Nurəddin” hekayəsi

Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev. “Bomba” əsəri

Məhəmməd Hadi. “Türkün nəğməsi” şeiri

Cəlil Məmmədquluzadə. “Qurbanəli bəy” əsəri. “Anamın kitabı” tragikomediyası

Mirzə Ələkbər Sabir. “Əkinçi” satirası. “Neylərdin, ilahi?!” satirası

Hüseyn Cavid. “Ana” faciəsi. “İblis” faciəsi

Əhməd Cavad. “Azərbaycan bayrağına” şeiri. “Səsli qız” poeması

Cəfər Cabbarlı. “Ana” şeiri. “Oqtay Eloğlu” faciəsi

Y. V. Çəmənzəminli. “Zeybək qızı” hekayəsi

Abdulla Şaiq. “Anabacı” hekayəsi

Almas İldırım. “Əsir Azərbaycanım” şeiri

Mikayıl Müşfiq. “Yağış yağarkən” şeiri. “Həyat sevgisi” şeiri

Məhəmmədhüseyn Şəhriyar. “Heydərbabaya salam” poeması. “Türkün dili” şeiri
Süleyman Rüstəm. “Təbrizim” şeiri
Mirmehdi Seyidzadə. “Əqrəb və Çanaqlı bağa” təmsili
Cabir Novruz. “Mən bizim anaları Günəşlə tən tuturam” şeiri
Mirzə İbrahimov. “Azad” hekayəsi. “Gələcək gün” romanı
Hikmət Ziya. “Kərgədan və Qarışqa” təmsili
Əliağa Kürçaylı. “Qaranquş” şeiri
Səməd Vurğun. “Azərbaycan” şeiri. “Ananın öyüdü” şeiri. “Vaqif” dramı
Rəsul Rza. “Çinar ömrü” şeiri. “Qızılgül olmaydı...” poeması
Mir Cəlal. “Bahar” (“Bir gəncin manifesti” romanından parça). “Açıq kitab” romanı
İsa Hüseynov. “Zəhər” hekayəsi
Məmməd Araz. “Azərbaycan – dünyam mənim” şeiri. “Əsgər məktubu” şeiri
Əli Kərim. “Qaytar ana borcunu” şeiri
Anar. “Keçən ilin son gecəsi” pyesi
Elçin. “Talvar” hekayəsi
Sabir Əhmədli. “Dərs” hekayəsi
İlyas Əfəndiyev. “Xurşidbanu Natəvan” dramı
İsmayil Şıxlı. “Namərd gülləsi” hekayəsi. “Dəli Kür” romanı
Xəlil Rza Ulutürk. “Qaytar mənim qüdrətimi, Azərbaycan!” şeiri
Fikrət Qoca. “Şuşa” şeiri
Qılman İlkin. “İntiqam” hekayəsi
Bəxtiyar Vahabzadə. “İstiqlal” poeması. “Şəhidlər” poeması
İvan Krılov. “Ağac” təmsili
Ernest Heminqvey. “Qoca və dəniz” povesti
M. A. Ərsoy. “İstiqlal marşı” əsəri
Çingiz Aytmatov. Manqurt (“Gün var əsrə bərabər” romanından). “Gün var əsrə bərabər” romanı

Mövzulararası əlaqə

Ədəbiyyat nəzəriyyəsi

- Nəzm və nəsr
- Azərbaycan şeirində vəznələr
- Yazılı ədəbiyyatda ədəbi növlər və janrlar
- Bədii əsərdə həyat hadisələrini əksətdirmə üsulları
- Bədii gülüş

- Bədii əsərin quruluşu. Süjet və kompozisiya
- Bədii əsərin dili. Bədii təsvir və ifadə vasitələri

Azərbaycan dili (dövlət dili)

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxu	22
Yazı	6
Dil qaydaları	22

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Oxu

Mətn üzrə fəaliyyətlər

- Mətnin xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi
- Mətnin tərkib hissələrinin (giriş, əsas hissə, nəticə) müəyyən edilməsi
- Kontekstə əsasən söz və ifadələrin mənasının müəyyən edilməsi
- Mətnin üslubuna görə fərqləndirilməsi
- Mətnin üslub və struktur xüsusiyyətlərinə görə təhlil edilməsi
- Mövzu və ideyanın müəyyən edilməsi
- Səbəb-nəticə əlaqələrinin müəyyən edilməsi
- Mətnə problemin müəyyən edilməsi
- Mətn tiplərinin (nəqli, təsviri, mühakimə) müəyyən edilməsi
- Obrazların səciyyələndirilməsi
- Bədii təsvir və ifadə vasitələrinin müəyyən edilməsi

Yazı

- Yazıda orfoqrafik və qrammatik qaydaların tətbiq edilməsi
- Ədəbi dilin normalarının yoxlanması
- Plan tərtib edilməsi
- Dürğu işarələrinin işlənmə qaydalarının tətbiq edilməsi
- Əməli yazıların (elan, məktub, teleqram, izahat, ərizə, tərcümeyi-hal, akt, arayış və s.) tərtib edilməsi

Dil qaydaları

Fonetika

- Orfoepiya. Azərbaycan dilinin orfoepiya qaydaları
- Saitlərin, samitlərin yazılışı və tələffüzü
- Sözüün hərflər və səs tərkibi
- Ahəng qanunu
- Heca
- Vurğu
- Sözüün fonetik xüsusiyyətləri

Leksika

- Sözüň leksik və qrammatik mənası
- Sözüň həqiqi və məcazi mənası
- Çoxmənalı sözlər
- Omonimlər
- Sinonimlər
- Antonimlər
- Frazeoloji birləşmələr
- Terminlər

Söz yaradıcılığı

- Sözüň tərkibi: kök və şəkilçi
- Sözüň quruluşca növləri (Bütün nitq hissələrini əhatə edir)
- Mürəkkəb sözlərin yaranma yolları. Mürəkkəb sözlərin yazılışı
- Eyniköklü sözlər

Morfologiya

Əsas nitq hissələri

- **İsim.** Konkret və mücərrəd isimlər. İsmiň qrammatik kateqoriyaları: hal, mənsubiyyət, kəmiyyət, şəxs (xəbərlilik). Ümumi və xüsusi isimlər. Bəzi ikihecalı isimlərdə son saitiň düşməsi
- **Sifət.** Sifətiň spesifik xüsusiyyətləri: əlamət və keyfiyyət bildirməsi. Sifətiň müqayisə dərəcələri. Sifətiň substantivləşməsi. Sifətlərin yazılışı
- **Say.** Sayın məna növləri. Numerativ sözlər. Sayın substantivləşməsi
- **Əvəzlik.** Əvəzliyiň məna növləri. Əvəzliyiň sintaktik vəzifələri. “O” və “bu” əvəzliklərindən sonra vergülün işlədilməsi
- **Feil.** Təsdiq və inkar feillər. Feilin qrammatik məna növləri. Feilin zamanları. Təsriflənən feillər (feilin şəkilləri)/ Təsriflənməyən feillər: məsdər, feili sifət, feili bağlama. İdi, imiş, isə köməkçi sözlərinin nitq hissələrinə qoşulması
- **Zərf.** Zərfin məna növləri

Köməkçi nitq hissələri

- **Qoşma.** Qoşmanın mənacə növləri. Qoşmaların yazılışı.
- **Bağlayıcı.** Bağlayıcının mənacə növləri. Tabesizlik bağlayıcıları və onların növləri. Tabelilik bağlayıcıları və onların növləri. Bağlayıcıların yazılışı və onlarda vergülün işlənməsi
- **Ədat.** Ədatların mənacə növləri. Ədatların yazılışı
- **Modal sözlər.** Modal sözlərin mənacə növləri. Modal sözlərin cümlədə yeri, yazılışı və onlarla bağlı vergülün işlənməsi
- **Nida.** Nidanın cümlədə rolu. Nidanın cümlədə yeri və

onlarla bağlı vergülün işlənməsi

Sintaksis

- Söz birləşmələri. Söz birləşmələrinin növləri. İsmi birləşmələr. Feili birləşmələr
- Cümlə. Cümlənin məqsəd və intonasiyaya görə növləri. Söz-cümlə
- Cümlə üzvləri. Cümlənin baş üzvləri. Mübtəda. Mübtədanın ifadə vasitələri. Xəbər. Xəbərin ifadə vasitələri. Cümlənin ikincidərəcəli üzvləri. Tamamlıq. Təyin. Zərflik. Cümlənin ikinci dərəcəli üzvlərinin ifadə vasitələri
- Həmcins üzvlər. Həmcins üzvlərdə ümumiləşdirici sözlər. Həmcins üzvlərdə durğu işarələrinin işlənməsi
- Əlavələr. Əlavələrdə durğu işarələri
- Cümlədə sözlərin sırası
- Məntiqi vurğu
- Qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olmayan sözlər. Xitab və ara sözlər.
- Cümlənin quruluşca növləri. Sadə və mürəkkəb cümlələr. Sadə cümlənin şəxsə görə növləri
- Mürəkkəb cümlə: tabeli və tabelsiz mürəkkəb cümlələr. Tabelsiz mürəkkəb cümlə. Tabelsiz mürəkkəb cümlənin növləri. Tabeli mürəkkəb cümlə. Baş və budaq cümlə. Budaq cümləni baş cümləyə bağlayan vasitələr. Mürəkkəb cümlədə durğu işarələri
- Vasitəsiz nitq
- Vasitəli nitq

Riyaziyyat

Məzmun sahələri və sual sayı

Ədədlər və əməllər	6
Cəbr və funksiyalar	22
Həndəsə və ölçmə	16
Statistika və ehtimal	6

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Ədədlər və əməllər

- Həqiqi ədədlər və onlar üzərində əməllər
- Kompleks ədədlər və onlar üzərində əməllər
- Nisbət, tənəsüb, faiz
- Çoxluqlar və birləşmələr nəzəriyyəsi

Cəbr və funksiyalar

- Rasional ifadələr
- Çoxhədlilər və onlar üzərində əməllər
- İrrasional ifadələr və həqiqi üstlü qüvvət
- Tənliklər, tənliklər sistemi. Tənlik qurmaqla məsələ həlli
- Bərabərsizliklər, bərabərsizliklər sistemi və bərabərsizliklər heyəti
- Ədədi ardıcılıqlar. Silsilələr
- Funksiyalar və qrafiklər

- Triqonometrik funksiyalar, triqonometrik tənliklər və triqonometrik bərabərsizliklər
- Üstlü və loqarifmik ifadələr. Üstlü və loqarifmik funksiyalar. Üstlü və loqarifmik tənliklər. Üstlü və loqarifmik tənliklər sistemi. Üstlü və loqarifmik bərabərsizliklər. Üstlü və loqarifmik bərabərsizliklər sistemi
- Limit
- Törəmə və onun tətbiqləri
- İbtidai funksiya və qeyri-müəyyən inteqral.
- Müəyyən inteqral və onun tətbiqi

Həndəsə və ölçmə

- Sadə həndəsi fiqurlar
- Üçbucaqlar
- Qabarıq çoxbucaqlılar, qabarıq dördbucaqlılar
- Çevrə və dairə
- Müstəvi fiqurlarının sahəsi
- Müstəvidə və fəzada koordinatlar üsulu. Hərəkət və oxşarlıq. Vektorlar
- Fəzada düz xətt və müstəvilərin qarşılıqlı vəziyyəti
- Çoxüzlülər, onların səthinin sahəsi və həcmi
- Fırlanma cisimləri, onların səthinin sahəsi və həcmi
- Fəza fiqurlarının kombinasiyaları və müstəvi kəsikləri

Statistika və ehtimal

- Statistikanın elementləri
- Hadisənin ehtimalı

Xarici dil (ingilis dili)

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxuyub-anlama	12
Leksikologiya	10
Dil qaydaları	28

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Oxuyub-anlama

- Mətn və ya cümlə qurmaq
- Cümləni, dialoqu və ya mətni məntiqi sonluqla tamamlamaq
- Cümləni parafraz etmək
- Mətnin əsas fikrini, ideyasını tapmaq
- Mətn əsasında ən uyğun nəticəni seçmək, səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən etmək
- Mətni sürətli gözdən keçirib, spesifik məlumatı tapmaq

Leksikologiya

- Sinonimləri, antonimləri, frazeoloji ifadələri, idiomları və atalar sözlərini mənasına uyğun olaraq düzgün müəyyən etmək və ya cümlədə istifadə etmək
- verilmiş vəziyyət üçün düzgün sözü və ya ifadəni istifadə etmək
- kontekstdən sözü anlamaq və mənasını müəyyən etmək
- sözləri mənalarına görə fərqləndirmək və ya uyğunlaşdırmaq

Dil qaydaları

Morfologiya: Nitq hissələri

- **İsim.** İsimlərin mənalarına görə təsnifi: ümumi və xüsusi isimlər. İsmnin əsas qrammatik əlamətləri. İsmnin hal və kəmiyyət kateqoriyaları. İsmnin ümumi və yiyəlik halları
- **Sifət.** Sifətlərin mənalarına görə təsnifi: əsl və nisbi sifətlər. Sifətlərin əsas qrammatik əlamətləri. Əsl sifətlərin dərəcə kateqoriyaları. İsimləşmiş sifətlər
- **Say.** Sayın növləri: miqdar, sıra və kəsr sayları
- **Əvəzlik.** Əvəzlilərin təsnifi. Who, which, what, whose sözlərinin sual, nisbi və bağlayıcı əvəzlik kimi işlənməsi. Some, any, no, every əvəzliləri və onların törəmələri. Kəmiyyət bildirən many, much, little, few, a little, a few a lot (of), plenty of və başqa sözlərin işlənməsi
- **Feil.** Feillərin təsnifi. Əsas qrammatik əlamətləri. Əsas, köməkçi, bağlayıcı feillər. Feilin xəbər şəkli. Feilin məlum və məchul növü. Zamanların uzlaşması. Modal feillər. Modal feillərin ekvivalentləri. Feilin vasitəli şəkli. Feilin şəxssiz formaları. Feili isim. Qısalma və ya reduksiya
- **Zərf.** Zərfin növləri, zərf düzəldən suffikslər, zərfin dərəcələri, həm sifət, həm də zərf kimi işlənən sözlərin omonimliyi və dərəcə kateqoriyası
- **Artikl.** Qeyri-müəyyənlik və müəyyənlik artiklı, artiklın işlədilməsi və işlədilməməsi qaydaları, artikl və ya artiklsız işlənən ifadələr
- **Sözünü.** Sözünüləri, sözünülü ifadələr və onların başqa nitq hissələri ilə omonimliyi
- **Bağlayıcı.** Tabeli və tabelsiz bağlayıcılar və başqa nitq hissələri ilə omonimliyi

- **Ədat**
- **Modal sözlər**
- **Nida**

Sintaksis

- Cümlə. Sadə (məqsəd və intonasiyaya görə) və mürəkkəb cümlələr (tabeli-tabesiz), aralarındakı sintaktik baxımından quruluş fərqlilikləri.
- Mübtəda ilə xəbərin uzlaşması
- Cümlə üzvləri: cümlənin baş və ikinci dərəcəli üzvləri
- Vasitəsiz və vasitəli Nitq
- Sadə və mürəkkəb cümlələrdə inversiya
- **There** formal sözü ilə başlanan cümlələr

Xarici dil (rus dili)

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxuyub-anlama	12
Leksikologiya	10
Dil qaydaları	28

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Oxuyub-anlama

- Mətn və ya cümlə qurmaq
- Cümləni, dialoqu və ya mətni məntiqi sonluqla tamamlamaq
- Mətnin əsas fikrini, ideyasını, mövzunu tapmaq
- Mətn əsasında ən uyğun nəticəni seçmək, səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən etmək
- Mətni sürətli gözdən keçirib, spesifik məlumatı tapmaq
- Mətni adlandırmaq
- Mətnə aid olmayan fikirləri tapmaq

Leksikologiya

- Sinonimləri, antonimləri, frazeoloji ifadələri, idiomları və atalar sözlərini mənasına uyğun olaraq, düzgün müəyyən etmək və ya cümlədə istifadə etmək
- Verilmiş vəziyyət üçün düzgün sözü və ya ifadəni istifadə etmək
- Kontekstdən sözü anlamaq və mənasını müəyyən etmək
- Sözləri mənalarına görə fərqləndirmək və ya uyğunlaşdırmaq
- Sözlərin düzgün və məcazi mənada istifadəsi

Dil qaydaları

Fonetika

- Nitqdə buraxılan səhvləri, sözün tələffüzü normaları, vurğu

Morfologiya

İsim

- İsmnin cinsi
- Canlı cansız isimləri
- “-мя” ilə bitən isimlər və xüsusi hallanan isimlər
- “-ь” bitən qadın və kişi cinsinə aid isimlər
- İsmnin tək və cəm forması
- İsmnin halı və kəmiyyəti

Sifət

- Keyfiyyət; Aidiyyət; Mənsubiyyət sifətlər
- Sifətlərin müqayisə dərəcələri (сравнительная и превосходная)
- Sifətlərin qısa forması
- Sifətlərin hallanması
- Sifətlərin ismlərlə cinsdə, sayda və halda uzlaşması

Say

- Miqdar və sıra sayları
- Sayların hallanması
- Sayları isimlərlə istifadə etməsi

Əvəzlik

- Əvəzlik növləri
- Əvəzliklərin hallanması

Feil:

- Feilin məsdər forması
- Qayıdış feili
- Feilin təsirliyi
- Feilin növləri (вид совершенный/несовершенный)
- Feilin şəkilləri
- Feilin zamanları
- Feilin hallanması
- Feilin “НЕ” ilə yazılması
- Feili sifət
- Feili bağlama

Zərf:

- Zərfin növləri

Köməkçi nitq hissələri

Qoşma

Bağlayıcı

- Tabesizlik və tabelilik bağlayıcı

Ədatlar

- Ədatların növləri və istifadəsi

Nida

Sintaksis

- Söz birləşməsi
- Cümlə üzvləri: Cümlənin baş və ikinci dərəcəli üzvləri
- Mübtəda
- Xəbər
- Təyün (согласованное/несогласованное)
- Zərflik (məna növləri)
- Tamamlıq
- Müxtəsər cümlə
- Sadə və mürəkkəb cümlə
- Xitab

Xarici dil (alman dili)

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxuyub-anlama	12
Leksikologiya	10
Dil qaydaları	28

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Oxuyub-anlama

- Mətn və ya dialoq qurmaq
- Cümləni, dialoqu və ya mətni məntiqi sonluqla tamamlamaq
- Cümləni parafraz etmək
- Mətnin əsas fikrini, ideyasını tapmaq
- Mətn əsasında ən uyğun nəticəni seçmək, səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən etmək
- Mətni sürətli gözdən keçirib, spesifik məlumatı tapmaq
- Mətnə müəyyən bir fikrin verilib-verilməməsini təyin etmək (falsch - richtig)
- Mətnin məzmununa uyğun düzgün başlığı seçə bilmək yaxud başlığa uyğun düzgün mətn seçmək.

Leksikologiya

- sinonimləri, antonimləri, frazeoloji ifadələri, idiomları və atalar sözlərini mənasına uyğun olaraq düzgün müəyyən etmək və ya cümlədə istifadə etmək
- verilmiş vəziyyət üçün düzgün sözü və ya ifadəni istifadə etmək
- kontekstdən sözü anlamaq və mənasını müəyyən etmək
- sözləri mənalarına görə fərqləndirmək və ya uyğunlaşdırmaq

Dil qaydaları

Morfologiya

Nitq hissələri

- **Artıqlar:** müəyyən və qeyri-müəyyən artıqlar; İsimlərin artıqsız işlənməsi.
- **İsim:** Mürəkkəb isimlər; İsimlərin hallanması: qüvvətli, zəif, xüsusi; İsimlərin cəmi
- **Sifət:** Sifətlərin hallanması (zəif, qüvvətli ,qarışıq); Sifətin dərəcələri, Sifətin idarəsi
- **Əvəzlilər:** Şəxs əvəzliləri; Yiyəlik əvəzliləri; İşarə əvəzliləri; Sual əvəzliləri; Nisbi əvəzlilər; Qeyri-müəyyən əvəzlilər; Şəxssiz əvəzlilər; Qayıdış əvəzliləri; İnkər əvəzliləri; Sözdönü.
- **Saylar:** Miqdar sayları, Sıra sayları
- **Feil:** Təsirli və təsirsiz feillər; Feilin formaları; Zəif feillərin xüsusi qrupu (qarışıq feillər); Feillərin zaman formaları:

1. İndiki zaman ;
 2. Keçmiş zaman
 3. Gələcək zaman ;
Köməkçi feillər; Məsdər, Məsdər qrupları; Feilin idarəsi;
Feilin məlum və məchul növü; Feilin 3 şəkli (der İndikativ,
der Imperativ, der Konjunktiv); Qayıdış feillər; Feili sifətlər
- **Zərf:** Əvəzlik zərfləri; Zərflərin növləri (Yer zərfləri,
Zaman zərfləri, Tərzi hərəkət zərfləri, Səbəb və məqsəd
zərfləri)
 - **Bağlayıcı:** Tabesizlik bağlayıcılar; Tabelilik bağlayıcılar;
Mürəkkəb bağlayıcılar

Sintaksis

- Cümlə - Nəqli cümlə; Sual cümləsi; Əmr cümləsi; Nida cümləsi
- Mürəkkəb cümlə - Tabesiz mürəkkəb cümlə; Tabeli mürəkkəb cümlə.
- Tamamlıq budaq cümləsi; Təyin budaq cümləsi; Zaman budaq cümləsi; Yer budaq cümləsi; Səbəb budaq cümləsi; Məqsəd budaq cümləsi; Şərt budaq cümləsi; Nəticə budaq cümləsi ; Güzəşt budaq cümləsi; Tərzi - hərəkət budaq cümlələri

Xarici dil (fransız dili)

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxuyub-anlama	12
Leksikologiya	10
Dil qaydaları	28

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Oxuyub-anlama

- Mətn və ya cümlə qurmaq
- Cümləni, dialoqu və ya mətni məntiqi sonluqla tamamlamaq
- Cümləni parafraz etmək
- Mətnin əsas fikrini, ideyasını tapmaq
- Mətn əsasında ən uyğun nəticəni seçmək, səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən etmək
- Mətni sürətli gözdən keçirib, spesifik məlumatı tapmaq

Leksikologiya

- Sinonimləri, antonimləri, frazeoloji ifadələri, idiomları və atalar sözlərini mənasına uyğun olaraq, düzgün müəyyən etmək və ya cümlədə istifadə etmək
- verilmiş vəziyyət üçün düzgün sözü və ya ifadəni istifadə etmək
- kontekstdən sözü anlamaq və mənasını müəyyən etmək
- sözləri mənalarına görə fərqləndirmək və ya uyğunlaşdırmaq

Dil qaydaları

Morfologiya.

- Artikllar, hissəvi artikl, ölkələrin adları qarşısında artikl. Nəqliyyat vasitələri qarşısında artikl və s.
- İnkər forması. Sözü.
- **İsim.** İsimlərin quruluşca növləri, ismin kişi, qadın cinsi. İsimlərin cəmlənməsi. İsmi uzlaşması.
- **Sifət.** Sadə və mürəkkəb, qeyri-müəyyən sifətlər. Sinonim, omonim, antonim sifətlər, sifətin dərəcələri. sifətin digər nitq hissələri ilə uzlaşması.
- **Say.** Miqdar sayını sıra saylarından fərqləndirmək.
- **Əvəzlik.** Əvəzliyin cinsə və kəmiyyətə görə dəyişməsi. Vasitəli və vasitəsiz əvəzlik (COD COI)
- **Zərflər.** Zərflərin quruluşca növləri, zərflərin mənaca növləri, zərflərin dərəcələri, sual zərfləri. Cerundif
- **Feil.** Feilin qeyri-müəyyən forması (məsdər). Köməkçi və yarım-köməkçi feillər. İndiki zaman, Keçmiş Zamanlar-Passé Composé, İmparfait, Subjonctif, Plus que Parfait, Gələcək zamanlar-Future Proche, Future Simple, Future dans le Passé və s. formalar. Feil qrupları, feilin quruluşca növləri, təsirli və təsirsiz feillər, qayıdış feilləri, feilin əmr forması.

Sintaksis

- Məntiqi vurğu. Cümlə. Sadə və mürəkkəb cümlə.
- Cümlənin əsas və ikincidərəcəli üzvləri.
- Sual, ümumi və xüsusi suallar
- İnkər, qəti- inkər ifadələri

Русский язык и литература

Область содержания и количество вопросов

Чтение	12
Письмо	3
Языковые правила	15
Литература и реалии жизни	20

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Чтение

- Определение значения незнакомых слов и выражений в соответствии с контекстом
- Различение прямого и переносного значения слов и выражений согласно контексту
- Комментирование значения незнакомых слов, использование способов определения лексического значения
- Комментирование значения фразеологических оборотов
- Определение темы и основной мысли текста
- Определение стиля текста. Научный, публицистический, официально-деловой, разговорный, художественный стили речи. Характерные особенности каждого стиля и сфера его употребления
- Признаки текста. Типы речи (повествование, описание, рассуждение)
- Владение нормами литературного языка. Определение ошибок, связанных с нарушением различных норм языка (речевых, лексических, стилистических)

Письмо

- Редактирование текста с учётом связи между предложениями, абзацами, частями текста
- Расширение текста с учётом связи между его содержательными частями текста
- Деление текста на содержательные части
- Совершенствование текста с учётом связи между предложениями
- Характерные особенности деловых писем (автобиография, заявление, отчёт, акт и т.д.)
- Орфограммы в значимых частях слова
- Правописание различных частей речи

Пунктуация

- Постановка знаков препинания в простом осложнённом предложении
- Постановка знаков препинания в сложном предложении
- Знаки препинания в предложениях с прямой речью
- Пунктуационный разбор простого и сложного предложения

Языковые правила

Фонетика. Орфоэпия. Графика

- Звуки речи и буквы
- Фонетические явления (оглушение, озвончение, смягчение)
- Ударение и его функции
- Слоги
- Орфоэпические правила

- Фонетический разбор слова

Лексикология. Фразеология

- Лексическое значение слова, способы определения значения слова
- Многозначные и однозначные слова
- Омонимы. Синонимы. Антонимы. Паронимы
- Общеупотребительные и слова ограниченного употребления (про-фессионализмы, диалектизмы, жаргонизмы)
- Исконно русские и заимствованные слова
- Устаревшие слова (историзмы, архаизмы). Неологизмы
- Фразеологизмы и их значения. Употребление в речи.

Состав слова. Словообразование

- Значимые части слова
- Однокоренные слова. Формы слова
- Виды основ (непроизводная, производная, производящая, сложная)
- Способы образования слов (морфологические и неморфологические)
- Морфемный и словообразовательный разбор слова

Морфология

- Части речи. Самостоятельные и служебные части речи
- Морфологические признаки самостоятельных частей речи и их синтаксическая роль
- Признаки служебных частей речи
- Междометие
- Морфологический разбор слова

Синтаксис

- Словосочетания. Виды словосочетаний по главному и зависимому слову. Синонимичные словосочетания
- Простое неосложнённое и осложнённое предложение
- Главные и второстепенные члены предложения
- Двусоставные и односоставные предложения
- Полные и неполные предложения
- Однородные члены предложения. Обобщающие слова при однородных членах
- Обособленные и уточняющие второстепенные члены предложения
- Слова, грамматически не связанные с членами предложения (обращение, вводные слова и словосочетания, вводные предложения, вставные конструкции, слова **да, нет**)
- Обороты с союзом **как**
- Предложения с прямой и косвенной речью

- Синтаксический и пунктуационный разбор простого предложения.
- Сложное предложение. Виды сложных предложений (ССП, СПП,БСП)
- Группы сложносочинённых предложений по союзам и значению
- Сложноподчинённые предложения. Виды придаточных. Место придаточных предложений по отношению к главному. Средства связи между частями сложноподчинённого предложения
- Подчинительные союзы и союзные слова
- СПП с несколькими придаточными
- Бессоюзное сложное предложение
- Сложное предложение с различными видами связи (сочинительной, подчинительной и бессоюзной)
- Синтаксический разбор сложного предложения

Литература

Дастан «Кёроглу»

«Приход Демирчиоглу в Ченлибель»

«Стамбульский поход Кёроглу»

Дастан «Китаби Деде Горгуд»

Песнь первая «О сыне Дирсе хана, о Бугач хане...»

Песнь вторая «О разорении дома Салур Газана...»

Песнь двенадцатая «Об отложении Дальних огузов от Ближних и убиении Бейрека...»

Н.Гянджеви «Хосров и Ширин», «Искендернаме»

М.Физули «Я скован, я пленён...», «Лейли и Меджнун»

Г.Закир «Журавли»

М.П.Вагиф «Видади, ты на чёрствые эти сердца погляди...» («Судьба»)

М.Ш.Вазех «Высокая ростом, стройная телом...»

Ашыг Алескер «Я выглянул как-то случайно в окно»

Х.Натаван «Сыну моему», «Фиалка»

М.Ш.Вазех «Высокая ростом, стройная телом...»

М.Ф.Ахунзаде «Восточная поэма на смерть А.Пушкина», «Обманутые звёзды», «Приключения скряги» («Гаджи Гара»)

Дж.Мамедгулузаде «Мясник», «Курбанали бек», «Пропажа осла» («События в селении Данабаш»)

М.А.Сабир «Ну что хорошего нашёл мой сын в ученье?...», «Что мне за дело?..»

Н.Везиров «Из-под дождя да под ливень»

А.Ахвердиев «Мирза-Сафар»

Г.Джавид «Мать»

С.Вургун «Азербайджан», «Вагиф»

А.Шаиг «Письмо не дошло»

М.Мушфиг «О, если б снова...», «Ветры»

Б.Вагабзаде «Карабахский конь»

М.Дж.Пашаев «Правила приличия»
Анар «Последняя ночь уходящего года»
Дж.Новруз «Есть на Земле одна страна», «Тишина Маралгёля», «Покинутая деревня»
Г.Р.Державин «Властителям и судиям»
А.С.Пушкин «К Чаадаеву», «К***», «Осень», «Пророк», «Элегия» («Безумных лет угасшее веселье»), «Евгений Онегин»
М.Ю.Лермонтов «Бородино», «Родина», «Когда волнуется желтеющая нива», «Я не унижусь пред тобою...», «Пророк», «Мцыри», «Демон», «Герой нашего времени»
Н.В.Гоголь «Ревизор», «Мёртвые души»
Л.Н.Толстой «После бала»
М.Е.Салтыков-Щедрин «Повесть о том, как один мужик двух генералов прокормил»
Ф.М.Достоевский «Преступление и наказание»
А.П.Чехов «Каштанка», «Хамелеон», «Толстый и тонкий», «О любви», «Ионыч», «Вишнёвый сад»
А.И.Куприн «Куст сирени»
А.А.Блок «О, я хочу безумно жить...», «О весна без конца и без краю...», «О доблестях, о подвигах, о славе...».
С.А.Есенин «Отговорила роща золотая...», «Мы теперь уходим понемногу...», «Прощай, Баку!», «Не жалею, не зову, не плачу»
А.А.Ахматова «Я научилась просто, мудро жить...» «Мне голос был...», «Не с теми я, кто бросил землю...»
М.А.Булгаков «Мастер и Маргарита»
М.А.Шолохов «Судьба человека»
У.Шекспир «Ромео и Джульетта», «Гамлет»
О.Бальзак «Гобсек»
О.Генри «Из любви к искусству», «Дары волхвов»
Э.Хемингуэй «Старик и море»

- Связь мировоззрения и творчества писателя
- Художественный метод и стиль. Литературные направления. Характерные особенности, жанры, основоположники литературных направлений
- Понятие об эпохе Возрождения, «золотом веке» русской литературы и «серебряном веке» русской поэзии
- Роды и жанры литературы
- Литературное произведение как единое целое. Содержание и форма произведения. Тема. Проблема. Идея. Конфликт. Композиция и сюжет
- Язык художественного произведения. Изобразительно-выразительные средства (тропы).
- Виды комического (сатира, юмор, ирония, сарказм, гротеск). Эзопов язык
- Прозаическая и стихотворная речь
- Особенности стихотворной речи. Рифма (виды рифмы, способы рифмовки), ритм, строфа, стопа.

- «Онегинская» строфа. Системы стихосложения. Стихотворные размеры. Белый стих
- Идейное и общественное значение литературы. Народность, гуманизм, патриотизм, историзм, новаторство, психологизм
- Художественный образ. Литературный тип («маленький человек», «лишний человек»). Персонаж. Лирический герой
- Жанры восточной литературы: газель, гошма, касыда, рубай, дастан. Понятия бейт, редиф

İbtidai sinif

Məzmun sahələri və sual sayı

Oxu	3
Dil qaydaları	22
Ədədlər və əməllər	8
Cəbr və funksiyalar	6
Həndəsə	5
Ölçmə	4
Statistika və ehtimal	2

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Azərbaycan dili

Oxu

Mətn üzrə iş

- Mətndə tanış olmayan sözlərin mənasının müəyyən edilməsi
- Mətnin məzmunu və strukturu
- Mətnin məzmununa uyğun ardıcılığı və hadisələrin səbəb-nəticə əlaqələri
- Mətnin mövzusu və ideyası

Dil qaydaları

Fonetika

- Saitlər
- Samitlər
- Heca
- Vurğu
- Ahəng qanunu
- Orfoepiya və orfoqrafiya normaları
- Sözün səs tərkibinə görə təhlili

Leksika

- Sözün leksik və qrammatik mənası
- Sözün həqiqi və məcazi mənası
- Frazoloji birləşmələr
- Təkmənalı və çoxmənalı sözlər
- Omonimlər
- Sinonimlər
- Antonimlər
- Terminlər

Sözün tərkibi və söz yaradıcılığı

- Sözün tərkibi
- Leksik və qrammatik şəkilçilər
- Sözün quruluşca növləri
- Eyniköklü sözlər
- Sözün başlanğıc forması

Morfologiya

- İsim və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Sifət və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Say və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Əvəzlik və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Feil və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Zərf və onun morfoloji xüsusiyyətləri
- Əsas və köməkçi nitq hissələrinin fərqi
- Qoşma
- Bağlayıcı
- Ədat
- Nida
- Əsas və köməkçi nitq hissələrinin orfoqrafiyası, durğu

- işarələrinin işlənmə qaydaları

Sintaksis

- Söz birləşmələri
- Mürəkkəb adlar
- Cümlənin məqsəd və intonasiyaya görə növləri
- Cümlənin baş və ikinci dərəcəli üzvləri
- Sadə və mürəkkəb cümlənin fərqi

Riyaziyyat

Ədədlər və əməllər

- Ədəd anlayışı, ədədin strukturu, ədədlər arasında münasibətlər
- Mərtəbə, sinif anlayışı
- Çoxrəqəmli ədədlərin yazılışı, rəqəmin mərtəbə qiymətinin müəyyən edilməsi, ədədin mərtəbə toplananlarının cəmi şəklində göstərilməsi
- Məxrəcləri eyni olan kəsrlərin müqayisəsi
- Hesab əməlləri
- Hesab əməllərinin xassələri
- Qalıqlı bölmə
- Təxmin etmə və hesablamalar
- Ədədin hissəsinin, hissəsinə görə ədədin tapılması
- Ədəd məsələləri
- Yaş məsələləri
- Sürət məsələləri
- Kəsir məsələləri
- İş məsələləri

Cəbr və funksiyalar

- Əməllər sırasına görə riyazi ifadələrin hesablanması
- Ədədi ifadələrin müqayisəsinin aparılması
- Dəyişənin verilmiş qiymətində ifadənin qiymətinin tapılması
- Tənlik

Həndəsə

- Həndəsi fiqurların təsnifatı
- Bucaq
- Çoxbucaqlının perimetri və sahəsi

Ölçmə

- Uzunluq
- Kütlə
- Tutum
- Vaxt
- Pul

Statistika və ehtimal

- Ədədi orta
- Ən çox rast gəlinən nəticə, ən böyük fərq, orta statistik nəticənin müəyyən edilməsi
- Hadisənin baş vermə ehtimalı

Начальные классы

Область содержания и количество вопросов

Чтение	3
Языковые правила	22
Числа и действия	8
Алгебра и функции	6
Геометрия	5
Измерения	4
Статистика и вероятность	2

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Русский язык

Чтение

Работа над текстом

- Определяет значение незнакомых слов в тексте
- Содержание и структура текста:
- Определяет последовательность событий в тексте в соответствии с его содержанием
- Тема и главная мысль текста

Языковые правила

Фонетика

- Гласные
- Согласные
- Слог
- Ударение
- Орфоэпические и орфографические нормы

Лексика

- Лексическое и грамматическое значение слова
- Прямое и переносное значение слова
- Фразеологические обороты
- Синонимы
- Антонимы

Состав слова и словообразование

- Состав слова
- Однокоренные слова

Морфология

- Имя существительное и его морфологические особенности
- Имя прилагательное и его морфологические особенности
- Глагол и его морфологические особенности
- Местоимение и его морфологические особенности
- Числительное (понятие)
- Наречие (понятие)
- Служебные части речи (понятие)

Синтаксис

- Словосочетание
- Виды предложений по цели высказывания и интонации
- Главные и второстепенные члены предложения
- Предложения с однородными членами

Математика

Числа и действия

- Понятие чисел, структура чисел, отношения между числами
- Разряды и классы чисел
- Написание многозначных чисел, определение значения цифры числа на основе понятий разрядов и классов, отображение числа как суммы разрядных слагаемых
- Сравнение дробей с одинаковым знаменателем
- Выполнение вычислений
- Свойства арифметических действий
- Деление с остатком
- Округление и вычисление приближительных результатов
- Нахождение части числа, числа по данной части
- Задачи
- Задачи на возраст
- Задачи на движение
- Задачи на нахождение части числа, числа по данной части
- Задачи на производительность

Алгебра и функции

- Вычисление значения математических выражений, применяя порядок действий
- Сравнение числовых выражений
- Выражения с переменными
- Уравнение

Геометрия

- Классификация геометрических фигур
- Углы
- Периметр и площадь многоугольника

Величины

- Длина
- Масса
- Ёмкость
- Время
- Деньги

Статистика и вероятность

- Среднее арифметическое чисел
- Вероятность события

Metodika və pedaqogika

Məzmun sahələri və sual sayı

Hüquqi savadlılıq	1
Metodiki səriştəlilik	5
Pedaqoji və psixoloji yanaşmalar	4

Məzmun sahələri üzrə mövzular

Hüquqi savadlılıq

- Təhsil qanunu, 12,13, 17-ci maddələr
- Ümumi təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu, 9, 11, 13, 21, 22, 23, 24, 27, 28-ci maddələr
- Fənn kurikulumlarına aid əsas terminlərin təsviri (məzmun xətləri, məzmun standartları, inteqrasiya və s.)
- Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları (ümumi təhsilin təşkilinə dair ümumi pedaqoji tələblər, şəxsiyyətyönümlü təhsil, inklüziv təhsil və s.)
- “Müəllimlərin etik davranış Qaydaları”

Metodiki səriştəlilik

2.1. Təlimdə öyrətmə və öyrənmə prosesinin təşkili

- XXI əsr bacarıqları və kompetensiyaları (problem həllətmə, qərarvermə və s.)
- Təfəkkürün növləri (məntiqi, tənqidi, yaradıcı, abstrakt, analitik və s.)
- Metakognitiv bacarıqların formalaşdırılması
- Bilik, fəaliyyət və onların növləri haqqında ümumi məlumat. Tapşırıqların hazırlanmasında bilik və fəaliyyət növlərinin tətbiqi
- B. Blumun “İdrak taksonomiyası” və təlimdə tətbiqi
- Psixomotor və emosional-affektiv taksonomiyalar və təlimdə tətbiqi
- İllik və gündəlik planlaşdırma (təlim nəticələri, qiymətləndirmə meyarlarının müəyyənləşdirilməsi və s.)
- Şagirdyönümlü (interaktiv) təlimin təşkili: dərse cəlb olunma (motivasiya), sual-cavab və müzakirələrin təşkili, əməkdaşlıq, refleksiya və s.)
- Müəllimin fasilitasiya bacarığı
- Təlimin forma və modelləri (birbaşa, layihə əsaslı (PBL), oyunəsaslı, problem əsaslı, araşdırma, sorğu əsaslı, sinxron və asinxron və s.)
- Təlim strategiyaları. Texnika və üsullar. (BİBÖ, Klaster, Anlayışın çıxarılması, Beyin həmləsi, Ziqzaq, 3-2-1, Karusel, Sinektika, Debat, İnsert, Simulyasiya və rollu oyunlar, Frayer modeli, Venn diaqramı, Auksion, Qərarlar ağacı, Qar topası, Sinkveyn, Proqnozlaşdırma, Müzakirə üsulları (Müzakirə xəritəsi, Akvarium, Sokrat dialoqu), Əşyaların qeyri-adi istifadəsi, Cisim və hadisələrə müxtəlif nöqtəyi-nəzərdən baxılması, İnsident üzərində iş, Nə olardı əgər? Mən kiməm?, 4N1KH, Qızıl dairə, Blum kubu, Debat, Sınıf küncələri, Düşün-çütləş-bölüş)
- Şagirdyönümlü (interaktiv) təlimdə iş formaları
- Inklüziv təhsil

- Təlimdə diferensial yanaşma
- Öyrənmə tərzləri

2.2. Qiymətləndirmə (ölçmə və dəyərləndirmə)

- Qiymətləndirmənin növləri (məktəbdaxili, milli, beynəlxalq)
- Məktəbdaxili qiymətləndirmənin növləri (diaqnostik, formativ, summativ (kiçik, böyük))
- Qiymətləndirmə meyarları
- Formativ qiymətləndirmənin təşkili. Rubriklərin növləri. Effektiv əks-əlaqə (konstruktiv, yekunlaşdırıcı və s.)
- Beynəlxalq qiymətləndirmə (TİMS, PİRS, PİSA və s.)

Pedaqoji və psixoloji yanaşmalar

3.1. Pedaqoji və psixoloji nəzəriyyələr

- H. Qardner “Çoxnövlü zəka” nəzəriyyəsi
- J. Piaje “Zehni inkişafın mərhələləri” nəzəriyyəsi
- L. Vıqotski “Sosial inkişaf” nəzəriyyəsi. “Yaxın inkişaf zonası” anlayışı
- K. Dvek “Düşüncə tərz” nəzəriyyəsi
- L. Kolberq “Mənəvi inkişaf” nəzəriyyəsi
- R. Qanye “Öyrənmənin şərtləri” nəzəriyyəsi
- D. Qoulman “Emosional zəka” nəzəriyyəsi
- K. Yunq “İntrovert və ekstravert şəxsiyyət”
- Şəxsiyyətin formalaşdırılması və inkişafı. Şəxsiyyətin formalaşdırılması və inkişafında məktəbin və müəllimlərin rolu.

3.2. Sınıfdə sağlam psixo-sosial mühitin yaradılması

- Sosial-emosional öyrənmə
- Təlim prosesində səmərəli öyrənmə mühitinin qurulmasının tələbləri və üstünlükləri. Təhlükəsiz öyrənmə mühiti
- Sınıfın idarəedilməsi mexanizmləri və strategiyalar (buzqıranlar)
- Sınıf otağının öyrətmə və öyrənmə mühitində funksiyası
- Effektiv müəllim-şagird, müəllim-valideyn münasibətləri
- Şagird davranışının idarə olunması
- Qısnama (bullinq)

Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması prosesinin test mərhələsinə aid qeydlər

- 1.** Test imtahanında bütün fənlər, həmçinin metodika və pedaqogika üzrə namizədlərin bilik və bacarıqları həm nəzəri, həm də praktik şəkildə yoxlanılır.
- 2.** Bütün fənlər, həmçinin metodika və pedaqogika üzrə namizədlərin tətbiqetmə, təhliletmə, problem həlletmə və s. bacarıqları praktik və situativ suallarla ölçülür.
- 3.** Bütün fənlər, həmçinin metodika və pedaqogika üzrə sualların çətinlik dərəcəsi 3 səviyyədə müəyyənləşdirilir.
- 4.** Test imtahanında bütün fənlər üzrə ümumi təhsil müəssisələrində istifadə olunan dərsliklərə istinad olunur. (Təqdim olunan mövzular daha çox diqqət yetirilməli olanlardır).
- 5.** Azərbaycan dili (tədris dili və dövlət dili) fənləri üzrə Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması prosesinin test mərhələsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin “Azərbaycan dilinin orfoepiya normaları”nın təsdiq edilməsi haqqında 18 iyun 2021-ci il tarixli 175 Nöli qərarında ae, ea, eə, əa, eo, üa, üə, au, ua, ue, uə yanaşı saitlərinin işləndiyi sözlərin və tərkibində ov, öv hərf birləşmələri olan sözlərin tələffüzü ilə bağlı yeni qaydalar mövcud dərslikdə əksini tapmadığından bu yeni qaydaların tapşırıq predmeti olması hələlik nəzərdə tutulmur.
- 6.** Tədris dilləri (Azərbaycan və rus), xarici dillər (ingilis, fransız, rus, alman) və Azərbaycan dili (dövlət dili) fənləri üzrə oxuyub-anlama bacarığının qarşısında qeyd edilən say mətnlərin miqdarını deyil, sualların miqdarını əks etdirir.
- 7.** Ədəbiyyat fənni (hər iki bölmədə) üzrə mətn əsasında tapşırıqların verilməsi nəzərdə tutulur.
- 8.** Ədəbiyyat fənni üzrə (hər iki bölmədə) verilmiş əsərlərin (əsasən X-XI siniflərdə keçilən) tam versiyasını oxumaq tövsiyə edilir.
- 9.** Metodika və pedaqogikaya aid qiymətləndirmə vasitələrinin Azərbaycan dili (dövlət dili), alman dili, fransız dili, rus dili fənləri üzrə Azərbaycan dilində verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.